

egyre nehezebben elérhető a természetes(?) könyvtári elhasználódás folytán. Ezek újranyomása, második, többedik kiadásban való megjelentetése a tudománytörténeti dokumentáción, a szerzők korabeli kétségtelen érdemeinek felmutatásán túl is fontos feladat. Remélhetőleg az Akadémiai Kiadónak módja lesz folytatni ezt a kiváló kezdeményezést.

Derényi András

Medgyes Péter

A nyelvtanár A nyelvtanítás módszertana

Major Éva jegyzeteivel és feladataival
Corvina Kiadó, Budapest, 1997, 199 p.

Megint valami szokatlan, érdekes, elgondolkodtató, de egyben szórakoztató Medgyes Pétertől, amit a tanévkezdés táján felüldülés elolvasni minden gyakorló, illetve leendő nyelvtanár és nyelvtanuló számára.

Szokatlan a könyv felépítése: a 21 leckéből álló kötet egy elképzelt folytatásos párbeszédre épül Medgyes Péter és hitetlenkedő – néha már kötekedő – kérdező-partnere között. A beszélt nyelvi, konkrét és személyes példákkal megspékelt leckék szövegét követik Major Éva jegyzetei, melyek a rendhagyó módon kivesézett témák tudományos forrásokra épülő háttéranyagát foglalják tömören össze a nyelvtanítással kapcsolatos kiadványok megszokott tudományos stílusában. A jegyzetek további részekre tagolódnak: a szakirodalom rövid összefoglalására, feladatokra és kérdésekre, valamint szakirodalmi listára az angol mellett a francia, német, olasz és az orosz nyelv tanításához. A könyvet a feladatok megoldásai és index teszik teljessé.

A dialógusban feldolgozott témakörök

sajátosan csoportosítva fedik le az átfogó módszertanok kérdéseit. Például az első leckében a jó nyelvtanár jellemzői közé a nyelvtehetségen, a perfekt nyelvtudáson és a folyamatos önértékelésen kívül a rendszeres fogmosás, a tip-top megjelenés, az életkor és az önálló stílus egyaránt hozzátartoznak, valamint a nyelvtani-fordításos és direkt módszer is itt jelenik meg.

A könyv egészére jellemző, hogy útkezesésre, saját állásfoglalásra biztatja az olvasót és ehhez nyújt ismereteket, egyéni véleményt és segítséget. Sok nyelvtanár számára valószínűleg felszabadítóan hat néhány érv, például az anyanyelv szerepéről az idegennyelv-órán, a nyelvtani magyarázatokról, a humanisztikus hozzáállásról, a tanfordítások és a szódolgozatok hasznáról, a heti óraszámokról, valamint arról, hogy miért nem tanulja meg a legtöbb nyelvtanuló a helyes kiejtést. Én ugyan kétkedéssel fogadtam a kezdési időpontra tett javallatot és a mögöttes érvelést, valamint a popkultúráról, az önmagukban érdekes anyagokról szóló részeket, és hangsúlyosabbnak ítélem a motiváció és az extenzív olvasás szerepét, de a könyv mindenképp eléri célját: elgondolkodtat és önértékelésre készítet.

Külön kell szólni Major Éva jegyzeteiről. Az összefoglalások tömörek és közérthetőek, a fordítás és a szakzsargon használata hibátlan, a témakörökhöz kapcsolódó források között angolszász és hazai munkák mellett egyéb nyelveken megjelent publikációk is szép számmal szerepelnek. A feladatok és források egyaránt jól használhatók a szervezett tanárképzésben és önálló tanulás céljaira. Hiánypótló forrásmunka minden nyelvtanár számára.

A kötet szórakoztató szakmai olvasmányként is kiváló: stílusa szellemes, a leckéket bevezető idézetek remekek (meglepett volna, ha Karl Popper kima-

rad). Valószínűleg sok olvasó tudatában megragad a füzér és a hernyó hasonlat, a nyelvtanulás két paradoxona, a liba effektus és a tenyésztett regény fogalma.

A könyvnek egyetlen szépséghibája van. Bár az elegáns fekete külső borító nagyon szép és a nyomdai kivitel igazán olvasóbarát, a belseje a második olvasásnál kiesett a kötésből, majd a harmadiknál lapjaira hullott szét. Én így is kedvenceim között fogom tartani könyvespolcomon ezt a rendhagyó kötetet.

Nikolov Marianne

Hugh Trappes-Lomax

Oxford Learner's Wordfinder Dictionary

Oxford University Press, 1997, 519 p.

Egy nemrégiben megjelent kitűnő kiadványra szeretném felhívni a figyelmet, amely a szótárak új generációjához tartozik. Ezek a szótárak már nemcsak egyszerű, ábécérendbe foglalt szógyűjtemények, hanem a jelentés felől közelítik meg és csoportosítják a szavakat, ezzel arra is lehetőséget adnak használóiknak, hogy tudatosan fejlesszék szókincsüket egy-egy adott témakörben. Az első ilyen jellegű kiadvány – tudomásom szerint – a *Longman Lexicon of Contemporary English* volt, amely 1981-ben jelent meg, ezt követte a kilencvenes években ugyanennek a kiadónak „*Activator*” sorozata (*Longman Language Activator* és az idén megjelent *Longman Essential Activator*), s most ebbe a sorba illeszkedik az Oxford University Press vadonatúj szótára is.

A *Wordfinder* (szókereső) egynyelvű szótár, ennek ellenére – nevéhez illően – igen alkalmas arra, hogy kikeressünk belőle egy számunkra ismeretlen szót. A szavak ugyanis témakörök szerint vannak

csoportosítva benne, ezért ha mondjuk, a „habverő” angol megfelelőjére van szükségünk, akkor először a könyv elején található témakörlistában kell megkeresnünk azt a témát, amely tartalmazhatja ezt a szót. A 23 témakör felöleli az emberi élettevékenységek széles skáláját, az étkezéstől a munka világán át az utazásig. Minden egyes téma alfejezetekre oszlik, amelyek kifejtését félkövéren szedett címszavak alatt találhatjuk meg a szótárban, így például a „habverő”-t az „étel és ital”-nál lelhetjük fel a „főz” címszó alatt. De ha már idelapoztunk, egyúttal bővíthetjük is az ezzel a témával kapcsolatos szókincsünket, hiszen a főzéshez tartozó általános szavakon túl az étel el(ő)készítésének különböző fázisain s az ehhez szükséges háztartási segédeszközökön keresztül a különféle fűszerekig minden fontos szót s kifejezést megtalálunk itt (magyarozatával együtt).

A szótárban való eligazodást a témakörlistán és a hozzátartozó 630 címszón kívül az is elősegíti, hogy az alfabetikusan feltüntetett címszavakon túl számos gyakran előforduló szó is szerepel ábécérendben. Ezek ugyan nem alkotnak önálló címszót, de nyíl jelzi mellettük, melyik címszó alatt lelhetők fel.

Az is nagyon praktikussá teszi a szótárt, hogy az egyes címszavak alatt szürke keretben felsorolják azokat az altémákat, amelyek szerint az adott témához tartozó kifejezéseket csoportosították, pl. az „ágy” címszó a következő alfejezetekre oszlik: ágyak, az ágyakon levő dolgok, hálószobák, lefekvés és felkelés. Ezenkívül jelzik, hogy a témával kapcsolatos további szavak és kifejezések az „alszik”, „szoba” és „bútor” címszavak alatt is megtalálhatók.

Sokszor rajzok is segítik az egyes szavak jelentésének felismerését, pl. a kerti szerszámok vagy a focipálya és az otlevő játékosok esetében.